

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem I. & II.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1758

Titulus XI. De Seminariis Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68048)

*Doctoratum aut Magisterium quomodo
bet adhibenda, expendant § 1.).*

Alia ex singularum Academicarum
propriis Statutis haurienda sunt. Mi-
ta suppeditat JACOBUS MIDDEN-
DORPIUS de Academiis. Item
Officiis Scholasticis. ANDREA
MENDO de Jure Academico.

TITULUS XI.

DE SEMINARIIS CLERICORUM

§. 152.

Seminaria **E**x iis, quæ superiori Titulo alle-
ta sunt, facile concludimus, fun-
damenta Scholarum publicarum ja-
cta esse ab Episcopis; & Literarum
profanarum Studia, destinata olim
fuisse ad profectum in Sacris scientiis,

51.) Clement. 2. de Magistris &c. Valo-
rem 3000. Turonensium argenteorum, si
cum nostra moneta conferatur, curiose
indagat JACOBUS GRETSERUS Præfat. in
Disputationem Vespertinam, pridie Inaugurationis Doctoralis ann. 1606. credit-
que juxta maximam Turonensium ad
nostras monetas collatorum æstimationem,
præscriptam summam ascendere ad
quadringentos sexdecim florenos nostros
Rhenanos.

De Seminariis Clericorum. 189

tiis, & ornamentum Ecclesiæ: unde etiam Academia, tanquam Seminarium Clericorum, potissimum ditata erant Privilegiis Pontificiis, & Immunitate Clericali gaudebant; cum non solum totum Corpus jura Clericalis Communitatis sibi sumeret, sed etiam singuli Scholares multis in locis passim nomine Clericorum venirent 52.). Adjunctis dein Juris profani, Medicinæ & similium Artium Facultatibus, magna quidem Episcoporum autoritas ibidem permansit, ita ut Academici Gradus non absque eorum annutu dispensentur: nihilominus ut verum fateamur, feliciora fuerunt incrementa Studiorum, quam pietatis & Clericalis disciplinæ. Hinc Concilium TRIDENTINUM, ut æquis passibus Literarum stadia pietas sequeretur, *Seminaria* in singulis Episcopatibus pro Clericis restitui voluit.

§. 153. Nomine Seminarii hic intelligimus locum Ecclesiastica autorum: rita-

---

52.) Unde in Academia Ingolstadiensi Dignitas Rectoris olim non nisi Clericis deferrebat: ne scilicet Laicus videretur Jurisdictionem exercere in Communitatem Clericalem.

ritate constitutum, ad illos sub disciplina vitæ communis educandos, animum præferunt, vel ampli- cendi Statum Clericalem, vel in suscepto ad obeundas functiones Clericales se perficiendi. Finis tur horum Seminariorum est, ut eorum Alumni separati a commercio Sæculi, agnoscant vocationem am; exercentur in omnibus virtutibus Christianis & Clericalibus; sponantur ad Sacros Ordines recipiendos, vel perficiantur in illis jam susceptis.

Sunt necessaria :

§. 154. Præviā institutionem munera Pastoralia rite obeunda, omnino esse necessariam, eleganter ostendit S. GREGORIUS M. 53.) *Nulla ars, inquit, doceri præsumatur, nisi intentata prius meditatione discatur: ab imperitis ergo magisterium pastorale suscipitur in magna temeritate: quoniam ars est artium, regimen animarum.* Hanc institutionem non ad virilem usque ætatem differri, sed a primæ jam juventute rite formari oportet futuros Ministros summi DEI, & Pastores animarum tantis functionibus

Ab his pueris. Nabuchodonosor de for-
mandis idoneis Ministris aulae suae
solicite precipiebat *Asphenez* Praepo-
sito Eunuchorum, ut in Palatii sui Se-
minarium introduceret de filiis Israel
pueros, in quibus nulla esset macula, de-
coros forma, & eruditos omni sapientia,
cautos scientia, & doctos disciplina, &
qui possent stare in Palatio Regis, ut do-
ceret eos Literas, & linguam Chaldeo-
rum. Et constituit eis Rex annonam per
singulos dies de cibis suis, & de vino,
unde bibebat ipse, ut enutriti tribus an-
nis, postea starent in conspectu Regis (4.).
Nec necesse, nec hujus loci est, ut
haec ad Seminaria Episcopalia pluri-
bus verbis transferantur.

§. 155. Pro varia aetate, & habi-
litate eorum, qui vel ad Clericatum, *Quam for-*
vel eo suscepto ad Ecclesiastica mu-
nia aspirant, varia deprehendimus *mam*
Seminariorum genera. Presbyteri,
Diaconi & Subdiaconi, quorum nulli
erat quidquam proprium, sed omni-
bus

54.) DANIEL. I. 3. seqq. Talia Pædagogia
passim in Principum aulis erecta videmus.
Et a Græca voce *παις* derivari existima-
tur nomen *Pages*, quo vocari solent no-
biles adolescentes in aulis Principum edu-
cati.

bus omnia communia, colligebatur olim ad Collegium Clericorum in ædibus S. Augustini erectum, cuius modum & institutum idem S. Episcopus populo Hipponensi dilucide exposuit 55.). Juniorum autem adolescentum curam præcipuam habuit Concilium TOLETANUM (56.): hanc plerisque in locis neglectam restaurare studuit CAROLUS M. aliique summi Viri Sæculi VIII. & IX. adeo ut quæcunque Scholis publicis Ecclesiarum Cathedralium aut Parochialium supra tradidimus, ad Seminaria Clericorum referenda sint. Majorum Ecclesiarum Clericos singulari industria congregavit CRODOGANGUS Metensis Episcopus 57.). Erectis dein publicis Academiis, negligi cœperunt Collegia Episcopalia, plurimumque passa est disciplina Clericorum, aliarum facultatum Scholaribus immixtorum. Deberent quidem Clerici in

Aca-

55.) Serm. 355. & 356. olim de divers. 49 & 50.

56.) Anno 633. Can. 24. relatum apud GRATIANUM c. I. XII. q. I.

57.) De Regula CRODOGANGI dictum est Hierarch. Eccl. tit. 28. §. 325.

De Seminariis Clericorum. 193

Academiis versantes idem de se prædicare, quod S. GREGORIUS Nazianzenus 58.) de se & S. Basilio in Atheniensi Academia versantibus dicit: *Pestifera quidem aliis, quod ad animæ salutem attinet, Athenæ sunt: nobis autem nihil detrimenti ab iis allatum est, utpote animo communitis & obseptis.* Cum vero non de omnibus tanta morum constantia speranda sit; malo huic remedium ponere laborabant Patres Concilii TRIDENTINI, dum exactam formam tradunt Seminarii Clericorum in Ecclesiis Cathedralibus erigendi 59.).

§. 156. Statuit igitur S. Synodus *Tradit Synod.*
I. ut singulæ Ecclesiæ Cathedrales *nodus Tridentina*:
pro modo facultatum, & amplitudine Diœceseos, certum puerorum numerum in Collegio alere & Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. II. Recipiantur pueri duodecim ad minimum annorum, & legitimorum natalium, qui legere ac scribere competenter noverint, ac spem præbeant Clericalis vitæ constantiter retinendæ. III. Præcipue
N eligan-

58.) Orat. 20.

59.) Sess. 23. c. 18. de Reform.

eligantur pauperum filii: ditiores non excludantur, suo tamen sumptu alendi. IV. Dividantur Alumnus in plures classes juxta eorum ætatem ac progressum, applicandi demum Ecclesiarum ministerio, aliis mox in eorum locum substitutis. V. Omnes Tonsura atque habitu Clericali utantur. VI. Grammatices, Cantus, Computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam, Sacram Scripturam, Libros Ecclesiasticos, Homilias Sanctorum; Sacramentorum tradendorum, Confessionum audiendarum, Rituum ac ceremoniarum formas ediscant. VII. Singulis diebus Missæ Sacrificio intersint: singulis saltem mensibus confiteantur, & Eucharistiam sumant: Cathedralibus & aliis Ecclesiis, diebus festis intersint. VIII. Omnia ad hanc rem necessaria Episcopus cum Consilio duorum Canonicorum constituet. IX. Discolos & incorrigibiles acriter puniet, vel expellat. X. Pro necessariis sumptibus applicentur imprimis huic Collegio, quæ forte ad instituendos vel alendos pueros sunt destinata: dein ex fructibus integris Mensæ Episcopalis & Capituli, quarumcunque Dignitatum, & Beneficio-

ciorum quorumcunque, etiam Regularium & Exemptorum; item ex quibuscunque aliis Ecclesiasticis proventibus aliorum Collegiorum (in quibus tamen Seminaria discentium vel docentium non habentur) & Monasteriorum, non tamen Mendicantium, partem aliquam vel portionem, dotato sufficienter Seminario remittendam detrahent; nec non Beneficia aliquot simplicia huic Collegio incorporabunt. XI. Rationes reddituum Episcopus singulis annis accipiat, presentibus duobus a Capitulo, & totidem a Clero Civitatis deputatis. XII. Qui Scholasterias, non nisi Doctoribus vel Magistris, aut Licentiatis in Sacra Pagina aut in Jure Canonico conferendas, obtinent, vel docendi munus annexum habent, compellendi sunt, ut per seipso, vel per idoneos substitutos in his Collegiis doceant, quæ videbuntur Episcopo expedire. XIII. Si in singulis Episcopatibus ob paupertatem Ecclesiarum Seminari-um erigi non possit, erigatur unum ex facultatibus duarum aut plurium Diocesium. XIV. In amplis Diocesium possunt plura Seminaria haberi, quæ tamen ab illo, quod in

Civitate constitutum fuerit, in omnibus dependeant.

Cujus mentem executæ sunt

§. 157. Per hæc sapientissima Concilii Decreta DEUS idem in Ecclesiæ sua effecisse videtur, quod olim præstitit in mundo recens conditæ per fœcundum suum imperium: *germinet terra herbam virentem, & faciat semem, & lignum pomiferum, cujus semen in semetipso sit super terram* 60.)

Ubique enim surgebant Collegia Clericorum ita sapienter instituta, ut non tantum uberrimos fructus proferrent, sed perpetuæ etiam propaginis fœcunditatem promitterent. In omnibus Synodis Provincialibus, quæ finito Concilio Tridentino fuerunt habitæ, mirum elucet studium, Decreta Tridentina suis Provinciis aptata, in usum deducendi. Lecta & imitatu dignissima sunt quæ hæc de re statuit Concilium Provinciale CAMERACENSE 61.) : SALISBURGENSE 62.) : MEDIOLANENSE V.

60.) Genes. I. II.

61.) Anno 1565.

62.) Ann. 1569. Ibi Constit. 60. decernitur ut Seminaria erigantur Salisburgi, & in quatuor Provinciæ primariis Civitatibus Frisingæ

De Seminariis Clericorum. 197

V. 63.) : ROTHOMAGENSE 64.) :
RHEMENSE, TURONENSE &
BURDIGALENSE 65.) : AQUEN-
SE 66.) : TOLOSANUM 67.) :
MECHLINIENSE 68.) . Item sin-
gularum Diœcesium Synodi, AU-
GUSTANA 69.) : PLACENTINA
70.) : OSNABRUGENSIS 71.) .

N 3 §. 158.

Frifingensi, Pataviensi, Ratisbonensi &
Brixinensi : cæteri Episcopatus, scilicet
Gurcensis, Chiemensis, Seccoviensis &
Lavantinus quosdam juvenes suis impen-
sis alant in Seminario Archiepiscopali
Salisburgensi.

63.) Constit. part. 3. ann. 1579.

64.) Ann. 1581.

65.) Tria hæc Concilia habita sunt Ann.
1583. & quidem ad finem Concilii Bur-
digalensis fusiores leges pro Seminariis
subjiciuntur. Apud Harduin. tom. 10.
col. 1382. seqq.

66.) Ann. 1585. Ibi sub Rubrica *de Procef-
sionibus* declaratur, Clericos Seminarii
esse de gremio Ecclesiæ Cathedralis, &
propterea in Processionibus ac aliis acti-
bus publicis cum Clero Ecclesiæ Cathe-
dralis incedere debere.

67.) Ann. 1590.

68.) Ann. 1607.

69.) Ann. 1567. Ibi part. 3. c. 23. fuse agi-
tur de Seminario Dilingæ erigendo.

70.) Ann. 1589. pag. 211.

71.) Ann. 1628.

*Variæ Diœ-
ceses,*

§. 158. In nostra Germania nonnulli Episcopi satisfactum credebant Decretis Tridentinis, erigendo in suis Civitatibus publicas Scholas ubi præter Literas humaniores, gratis docerentur ea, quæ ad eruditionem & instructionem Clericorum sunt necessaria, quamvis eodem contubernio non congregentur aut alantur Scholares. Alicubi etiam Princeps sæcularis defectum Episcopi supplebat. Præterea in illis locis ubi Universitates studiorum erectæ sunt, constituta simul videntur Seminaria, Clericorum præcipue usibus destinata, & ad disciplinæ Clericali normam formata 72.).

*Ad probandos, & formatos
Clericos,*

§. 159. Præterea constituta sunt quædam Seminaria, in quibus eorum, qui ad Sacros ordines aspirant, vocatio piis exercitationibus probatur: & animus asceticis præcipue doctrinis ante singulorum Ordinum susceptionem imbuitur. Ulterius se extendit nonnullorum sollicitudo ad excitanda Collegia, in quibus

---

72.) Tale Collegium apud Academiam Dni-
censem communibus plurium Episcoporum
impensis erigendum statuit Concilium
CAMERACENSE Ann. 1586. tit. 25.

De Seminariis Clericorum. 199

quibus absoluto jam studiorum curriculum, & suscepto Presbyteratu, novi Sacerdotes informantur & exercentur in functionibus Clericalibus ac Pastoralibus rite obeundis, & vita ex præscripto Sacrorum Canonum honestissime ducenda.

§. 160. Silentio præterire non *etiam* possum Seminaria quædam Clerico-*sumptibus* rum in gratiam Germanicæ Nationis *Pontificiis*: tum Romæ, tum in quibusdam Germaniæ Provinciis erecta, quorum Alumni ex Germania oriundi, impensis Pontificiis sustentantur. Censuerunt aliqui, frustra profundi has pecunias in opus hoc tempore minus necessarium, cum Diœceses propriis Clericis abundant. Alii tamen existimarunt, gloriosum esse Sedi Apostolicæ, & utilissimum Reipublicæ Catholicæ, modicis hisce sumptibus devincire Sedi Romanæ multos animarum Pastores in Germania, juramento etiam adstrictos ad operam suam pro nutu Pontificio ubique præstandam 73.).

N 4

§. 161.

73.) De variis Seminariis Clericorum Romæ & alibi erectorum, agit HIPPOLYTUS HELVOT in volumine octavo sui Operis de Ordinibus Religiosis.

Clericorum in commune viventium, §. 161. Aliud Seminarii genus instituit, & hac via antiquam Clericali vitæ formam restituit Vir sanctitatis fama illustris, BARTHOLOMÆUS HOLZHAUSER, quod solemus vocare *Institutum Clericorum secularium in commune viventium*. Totam ejus rationem typis impressam & pro Directione juventutis, pro Directione Sacerdotum in officiis & beneficiis existentium, nec non pro Directione senum & inhabilium in tres partes divisam, laudavit atque approbavit Summus Pontifex INNOCENTIUS XI. Anno 1684. magisque approbat publica utilitas in plures Diœceses ex hoc Instituto promanans. Substantialia autem ejusdem sunt Communitas bonorum, Cohabitatio fraterna, separatio mulierum, & Obedientia erga Superiores Instituti.

Et alia Collegia sunt utilissima, §. 162. Si Collegia Clericorum a prioribus Episcopis instituta, solite & accommodata disciplina regantur; aut nova prudenter sine sinistro æmulationis affectu, pro locorum opportunitate, absque antiquorum detrimento erigantur; Alumnique pauperes, quod juxta plerorumque Episcopatum & Capitulum Germaniæ

De Seminariis Clericorum. 201

manix opulentiam difficile non erit, gratis alantur; si nemo, nisi cujus eximix dotes spem optimam præbent, in hæc Collegia suscipiatur; nec facile Sacri Ordines aut Beneficia conferantur aliis, quam horum Collegiorum Alumnis: fieri non potest, quin ex iis prodituri sint Viri ad animarum Curam aptissimi, Patronique Ecclesiarum suaviter adducantur ad eosdem pro Cura Pastoralis præsentandos, cum maximo Ecclesix emolumento, & summa Episcoporum gloria, quam consequentur ob insignes Viros liberaliter nutritos, solícite formatos, & pro merito suo Ecclesiis præfectos: sicuti THEODORICUS Rex sibi applaudebat, quod integerrimos Prætores & Judices ex Aula sua in Provincias mitteret: *Judicii nostri culmen excelsum est, cum qui a nobis provebitur, plenus meritis æstimatur* 74.). Magno sane solatio Præsules perfundentur, si lustrata ingenti aulæ suæ turba, saltem hos Seminariorum Alumnos reperiant Christianæ genti emolumento futuros, quos tanquam volucres cæli in ramis arboris illius

N 5   mysti-

74.) CASSIODORUS lib. I. variar. Epist. 3.

mysticæ 75.) collocent, dum animalia & bestiaë terræ subtus habitant; ne locus detur querelis RICHARDI a S. Victore 76.): quæso hoc monstri est, quod nostri temporis arbores urfos & leones vel alias huiusmodi bestiales mentes portant in ramis volucres vero cœli, & qualibet volatilia pennata premunt in imis.... Convertentur volucres cœli in ramis, locumque teneant in summis, quos sublevat penitentia sanctitatis: bestiaë sub ramis locum teneant in imis 77.).

Urgentur a Sede Apostolica. §. 163. Sollicitudo Romanorum Pontificum circa hæc Seminaria abunde ex eo colligitur, quod etiamnum inter eos articulos, super quibus statum Ecclesiarum suarum Episcopi exponere solent sacra Congregationi Concilii, occasione Visitationis Sacrorum Liminum, respondendum sit ad istud quæsitum: An adsit in Diœcesi Seminarium Clericorum: quot

75.) DANIEL. IV. 9. *Subter eam habitabunt animalia & bestiaë, & in ramis ejus convertentur volucres cœli.*

76.) Lib. 2. de Erudit. hominis interior. c. 17.

77.) Plura hanc in rem vid. apud JOAN. PAULUM OLIVA Conc. I.

De Seminariis Clericorum. 203

quot Clerici in eodem alantur : an in Ecclesiastica disciplina recte instituantur : quibusnam studiis vacent & quo profectu : an Cathedrali & aliis locis Ecclesiæ diebus festis inserviant : an fuerit statuta taxa , & in qua quantitate : & an aliqui sint morosi in ejus solutione : & an aliqua Beneficia fuerint eidem unita , & in universum quinam , & quot sint redditus prædicti Seminarii : an Episcopus cum Consilio duorum Canonicorum Seniorum necessaria pro recto regimine statuerit : an Seminarium ipse aliquando visitet , & operam det , ut Constitutiones adimpleantur 78.) ?

§. 164. De Seminariis Clericorum *Scriptores.*

videri possunt ZERULA prax. Episc. p. 1. v. Seminarium. BARBOSA in Collect. ad Conc. Trid. Sess. 23. c. 18. Item in Summa Apost. Decis. v. Seminarium. Item de Offic. & pot. Episc. p. 3. alleg. 77. GONZALEZ ad Reg. 8. Cancel. gloss. 5. §. 7. PIA-SEC. prax. Episc. p. 2. c. 2. art. 1. n. 11. 12. THOMASSINUS p. 1. l. 3. c. 4. 5. 6. item p. 2. l. 1. c. 102. VAN ESPEN Jur. Eccl. p. 2. tit. 11.

TITU-

78.) In Appendice Concilii Romani sub BENEDICTO XIII. fol. 197. & 201.